

BS/45/2013

CZY POLACY SKORZYSTAJĄ
Z ODPISU PODATKOWEGO
NA KOŚCIÓŁ?

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Strona rządowa i kościelna porozumiały się w sprawie likwidacji Funduszu Kościelnego i wprowadzenia dobrowolnego odpisu podatkowego na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego. Zgodnie z przyjętym porozumieniem, od przyszłego roku każdy podatnik miałby możliwość przekazania na ten cel 0,5% swojego podatku dochodowego. Strona rządowa zobowiązała się ponadto, że w latach 2014–2016 państwo wyrówna Kościołom ewentualne straty związane z likwidacją Funduszu. Proponowane rozwiązanie akceptuje większość Kościołów i związków wyznaniowych. Na odpis podatkowy nie zgadza się Kościół prawosławny, który obawiając się niewielkich wpływów finansowych z odpisu chciałby ustawowej rekompensaty za likwidację Funduszu.

O stosunek do likwidacji Funduszu Kościelnego i wprowadzenia odpisu podatkowego pytaliśmy naszych respondentów przed rokiem, kiedy rząd proponował możliwość przekazania na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego 0,3% podatku dochodowego. Wówczas – w kwietniu 2012 roku – propozycję rządu poparło 57% ankietowanych, niespełna jedna trzecia (31%) była przeciw. Chęć skorzystania z możliwości przekazania części podatku dochodowego na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego zadeklarowała wtedy nieco ponad połowa podatników (51%), w tym większość (47% ogółu badanych) planowała wesprzeć Kościół katolicki. Niejednoznaczne były opinie na temat skutków zmian dla beneficjentów Funduszu, choć częściej przewidywano, że będą one dla nich finansowo korzystne (44% w odniesieniu do Kościoła katolickiego, 36% w przypadku innych Kościołów i związków wyznaniowych) niż niekorzystne (odpowiednio: 29% i 30%)¹.

Zwiększenie wysokości odpisu podatkowego w stosunku do pierwotnej propozycji rządu nie przysporzyło zwolenników decyzji o likwidacji Funduszu Kościelnego i wprowadzeniu możliwości przekazania części podatku dochodowego na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego. Proponowane obecnie rozwiązanie popiera ogółem tylko nieco więcej niż połowa dorosłych Polaków (51%), natomiast prawie dwie piąte (39%) jest mu przeciwnych².

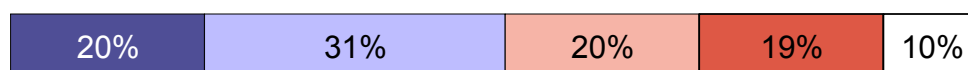
---

¹ Por. komunikat CBOS „Opinie o finansowaniu Kościoła”, maj 2012 (oprac. B. Roguska).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (274) przeprowadzono w dniach 7–13 marca 2013 roku na liczącej 1060 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. STRONA RZĄDOWA I KOŚCIELNA POROZUMIAŁY SIĘ WSTĘPNIE W SPRAWIE LIKWIDACJI FUNDUSZU KOŚCIELNEGO (OBECNIE PRZEZNACZANEGO GŁÓWNIE NA DOPLATY DO SKŁADEK UBEZPIECZENIOWYCH DLA KSIĘŻY). ZAMIAST TEGO KAŻDY PODATNIK MIAŁBY MOŻLIWOŚĆ PRZEKAZANIA 0,5% SWOJEGO PODATKU DOCHODOWEGO NA RZECZ WYBRANEGO KOŚCIOŁA LUB ZWIĄZKU WYZNANIOWEGO. CO PAN(I) SĄDZI O TYM ROZWIĄZANIU?

- Zdecydowanie popieram to rozwiązanie
- Raczej popieram to rozwiązanie
- Jestem raczej przeciwny(a) temu rozwiązaniu
- Jestem zdecydowanie przeciwny(a) temu rozwiązaniu
- Trudno powiedzieć

Opinie w tej kwestii różnicuje przede wszystkim wykształcenie i, co za tym idzie, sytuacja ekonomiczna respondentów. Poparcie dla likwidacji Funduszu Kościelnego i wprowadzenia możliwości przekazania na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego 0,5% podatku dochodowego jest najczęstsze wśród osób z wyższym wykształceniem (69%) oraz badanych o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (71%).

Planowane rozwiązanie popiera większość zwolenników wszystkich głównych ugrupowań politycznych, przy czym najczęściej akceptują je sympatycy partii rządzących. Zwolennicy ugrupowań opozycyjnych – zarówno z lewej, jak i z prawej strony sceny politycznej – mają więcej wątpliwości co do słuszności tego posunięcia. Wynikają one zapewne z odmiennych przesłanek, podyktowanych z jednej strony troską o finanse Kościoła, a z drugiej przekonaniem, że podniesienie wysokości odpisu podatkowego do 0,5% jest zbyt dużym ustępstwem ze strony państwa.

Tabela 1

Elektoraty partyjne	Strona rządowa i kościelna porozumiały się wstępnie w sprawie likwidacji Funduszu Kościelnego (obecnie przeznaczanego głównie na dopłaty do składek ubezpieczeniowych dla księży). Zamiast tego każdy podatnik miałby możliwość przekazania 0,5% swojego podatku dochodowego na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego. Co Pan(i) sądzi o tym rozwiązaniu?		
	Popieram to rozwiązanie	Jestem przeciwny(a) temu rozwiązaniu	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PSL	69	25	6
PO	61	33	6
RP	56	41	3
SLD	53	41	6
PiS	53	41	6

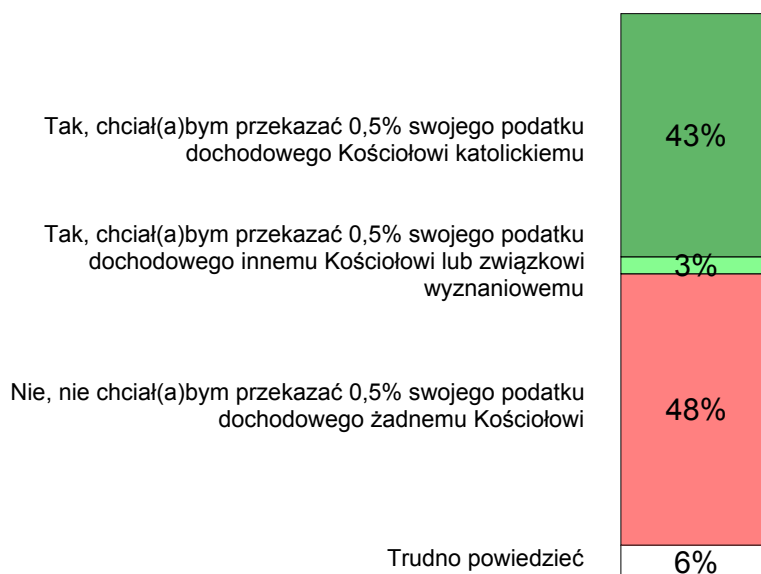
Istotnym mankamentem planowanych zmian jest fakt, że nie wszyscy w Polsce są płatnikami PIT. Oznacza to, że nie wszyscy będą mogli skorzystać z możliwości przekazania części podatku wybranemu przez siebie Kościołowi. Ponadto część osób nie składa zeznania podatkowego samodzielnie, ponieważ w ich imieniu robi to zakład pracy bądź ZUS. Rząd proponuje zatem, aby osoby starsze i pobierające emerytury mogły deklarować kwoty podatku za pośrednictwem ZUS i KRUS.

Osoby, które zadeklarowały, że są płatnikami PIT (niezależnie od tego, czy rozliczają się same czy też nie), zapytaliśmy, czy byłyby skłonne przekazać 0,5% swojego podatku na rzecz wybranego przez siebie Kościoła. Niemal połowa podatników (48%) odpowiedziała na to pytanie przecząco. Pozostali deklarowali na ogół chęć wsparcia Kościoła katolickiego (43%), stosunkowo nieliczni (3%) – innych Kościołów lub związków wyznaniowych. Odsetek osób deklarujących chęć przekazania części swojego podatku wybranemu Kościołowi jest obecnie nieco mniejszy niż przed rokiem, kiedy wysokość proponowanego odpisu była niższa. Prawdopodobne jest zatem, że zwiększenie wysokości odpisu podatkowego przyczyniło się do spadku zainteresowania skorzystaniem z możliwości przekazania części podatku na rzecz jednego z Kościołów lub związków wyznaniowych.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SĄ PŁATNIKAMI PIT (N=810)

CBOS

RYS. 2. CZY, GDYBY ZLIKWIDOWANO FUNDUSZ KOŚCIELNY I WPROWADZONO MOŻLIWOŚĆ PRZEKAZANIA 0,5% PODATKU DOCHODOWEGO NA RZECZ WYBRANEGO KOŚCIOŁA LUB ZWIĄZKU WYZNANIOWEGO, TO CZY PAN(I) OSOBIŚCIE CHCIAŁ(A)BY SKORZYSTAĆ Z TEJ MOŻLIWOŚCI?

Co ciekawe, chęć przekazania na ten cel 0,5% swojego podatku dochodowego nieco częściej deklarują osoby składające zeznania podatkowe za pośrednictwem zakładu pracy lub ZUS (ogółem 52%) niż te, które rozliczają się z fiskusem samodzielnie (45%).

Deklaracje dotyczące chęci udzielenia wsparcia finansowego wybranemu Kościołowi zależą w oczywisty sposób od religijności badanych. Z możliwości odpisu podatkowego chciałyby skorzystać przede wszystkim osoby stosunkowo najbardziej religijne – praktykujące raz w tygodniu lub częściej (ogółem 63% spośród tych, które płacą podatek od dochodów osobistych). Niemal jedna trzecia tej grupy (31%) nie byłaby skłonna tego zrobić.

Brak chęci skorzystania z planowanego odpisu podatkowego przez dużą część podatników, w tym także osób regularnie uczestniczących w praktykach religijnych, wynika prawdopodobnie nie tylko z dość powszechnego przekonania, że Kościół katolicki to instytucja bogata, która nie potrzebuje dodatkowego wsparcia, ale świadczy też, jak się wydaje, o niskiej identyfikacji z Kościołem. Bardzo wyraźny jest związek między oceną działalności Kościoła katolickiego a gotowością do przekazania mu lub innemu Kościołowi części swojego podatku dochodowego. Większość badanych dobrze oceniających działania Kościoła katolickiego chce skorzystać z możliwości odpisu podatkowego. Nie jest tym zainteresowana większość osób, które oceniają je krytycznie.

Tabela 2

Oceny działalności Kościoła rzymskokatolickiego	Czy, gdyby zlikwidowano Fundusz Kościelny i wprowadzono możliwość przekazania 0,5% podatku dochodowego na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego, to czy Pan(i) osobiście chciał(a)by skorzystać z tej możliwości?			
	Tak, chciał(a)bym przekazać 0,5% swojego podatku dochodowego Kościołowi katolickiemu	Tak, chciał(a)bym przekazać 0,5% swojego podatku dochodowego innemu Kościołowi lub związkowi wyznaniowemu	Nie, nie chciał(a)bym przekazać 0,5% swojego podatku dochodowego żadnemu Kościołowi	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Dobra	57	2	35	6
Zła	22	4	69	5
Trudno powiedzieć	29	4	57	10

Finansowe skutki planowanych zmian dla beneficjentów Funduszu Kościelnego nie są, rzecz jasna, jeszcze znane. Społeczne przewidywania w tym zakresie różnią się w zależności od tego, czy dotyczą Kościoła katolickiego czy też innych Kościołów i związków wyznaniowych. Ponad połowa badanych (53%) przewiduje, że Kościół katolicki

zyska finansowo na zastąpieniu Funduszu Kościelnego możliwością odpisu podatkowego. Mniejszych wpływów spodziewa się niespełna jedna czwarta ankietowanych (23%). Więcej wątpliwości budzi sytuacja innych Kościołów i związków wyznaniowych – 35% badanych sądzi, że zmiany będą im się opłacać, jednak niewiele mniejsza jest grupa tych, którzy są przeciwnego zdania (33%).

		CBOS
Czy likwidacja Funduszu Kościelnego i wprowadzenie możliwości przekazania 0,5% podatku dochodowego na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego byłoby finansowo korzystne [...] czy też niekorzystne?		
– dla Kościoła katolickiego		
Zdecydowanie korzystne finansowo		18%
Raczej korzystne finansowo		35%
Raczej niekorzystne finansowo		19%
Zdecydowanie niekorzystne finansowo		4%
Trudno powiedzieć		24%
– dla innych Kościołów i związków wyznaniowych		
Zdecydowanie korzystne finansowo		8%
Raczej korzystne finansowo		27%
Raczej niekorzystne finansowo		25%
Zdecydowanie niekorzystne finansowo		8%
Trudno powiedzieć		32%

Przeważająca część Polaków popiera decyzję o likwidacji Funduszu Kościelnego i wprowadzeniu możliwości przekazania 0,5% podatku dochodowego wybranemu Kościołowi lub związkowi wyznaniowemu. W społecznej ocenie planowane zmiany będą korzystne dla Kościoła katolickiego, w zdecydowanie zaś mniejszym stopniu dla innych Kościołów i wspólnot wyznaniowych. Mimo powszechnie deklarowanej przez Polaków przynależności konfesyjnej (93% uznaje się za katolików, 2% za wyznawców innych religii)³, tylko mniej niż połowa podatników chciałaby skorzystać z odpisu podatkowego na rzecz jednego z Kościołów. Także wśród osób regularnie uczestniczących w praktykach religijnych deklaracje dotyczące chęci finansowego wsparcia wybranego Kościoła nie są powszechne.

Opracowała
Beata ROGUSKA

---

³ Por. komunikat CBOS „Zmiany w zakresie wiary i religijności Polaków po śmierci Jana Pawła II”, kwiecień 2012 (oprac. R. Boguszewski).

Tabela 1

		Strona rządowa i kościelna porozumiały się wstępnie w sprawie likwidacji Funduszu Kościelnego (obecnie przeznaczanego głównie na dopłaty do składek ubezpieczeniowych dla księży). Zamiast tego każdy podatnik miałby możliwość przekazania 0,5% swojego podatku dochodowego na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego. Co Pan(i) sądzi o tym rozwiązaniu?			Liczba osób
		Popieram to rozwiązanie	Jestem przeciwny(a) temu rozwiązaniu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		51	39	10	1057
Płeć	Mężczyźni	54	38	8	505
	Kobiety	48	40	12	552
Wiek	18-24 lata	49	42	9	126
	25-34	48	42	10	214
	35-44	54	39	7	177
	45-54	61	33	6	178
	55-64	47	41	12	182
	65 lat i więcej	44	38	18	180
Miejsce zamieszkania	Wieś	44	42	15	401
	Miasto do 20 tys.	49	45	6	133
	20-100 tys.	49	43	8	194
	101-500 tys.	59	35	6	188
	501 tys. i więcej mieszk.	61	28	12	142
Wykształcenie	Podstawowe	36	46	19	234
	Zasadnicze zawodowe	45	46	9	262
	Średnie	54	39	7	351
	Wyższe	69	23	9	209
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	69	21	10	99
	Średni personel, technicy	70	28	2	42
	Pracownicy adm.-biurowi	62	34	4	62
	Pracownicy usług	38	46	16	69
	Robotnicy wykwalifikowani	51	43	6	112
	Robotnicy niewykwalifik.	34	58	8	56
	Rolnicy	38	46	16	74
	Pracujący na własny rach.	68	30	2	54
Bierni zawodowo	Renciści	51	37	12	58
	Emeryci	47	39	14	216
	Uczniowie i studenci	56	29	15	70
	Bezrobotni	48	45	7	99
	Gospodynie domowe i inni	27	59	14	46
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	60	33	7	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	57	35	8	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	57	37	5	253
	prywatnym gosp. rolnym	38	47	15	67
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	40	51	9	178
	501-750	51	41	9	115
	751-1000	40	49	11	157
	1001-1500	53	37	9	159
	Powyżej 1500 zł	71	25	4	175
Ocena własnych war. mater.	Złe	42	47	11	146
	Średnie	47	41	11	504
	Dobre	58	34	9	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	51	31	18	52
	Raz w tygodniu	55	35	11	460
	1-2 razy w miesiącu	45	43	12	137
	Kilka razy w roku	50	41	8	249
	W ogóle nie uczestniczy	43	48	8	158
Poglądy polityczne	Lewica	54	42	4	183
	Centrum	51	40	9	359
	Prawica	54	36	9	291
	Trudno powiedzieć	42	39	19	223

Tabela 2

		Czy likwidacja Funduszu Kościelnego i wprowadzenie możliwości przekazania 0,5% podatku dochodowego na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego byłoby finansowo korzystne dla Kościoła katolickiego czy też niekorzystne?			Liczba osób
		Korzystne finansowo	Niekorzystne finansowo	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		53	23	24	1060
Płeć	Mężczyźni	54	24	22	506
	Kobiety	51	23	26	554
Wiek	18-24 lata	57	33	10	127
	25-34	47	32	21	215
	35-44	53	23	24	178
	45-54	57	21	22	178
	55-64	52	20	28	182
	65 lat i więcej	53	13	34	180
Miejsce zamieszkania	Wieś	57	18	25	401
	Miasto do 20 tys.	54	27	19	133
	20-100 tys.	48	27	24	195
	101-500 tys.	53	23	23	189
	501 tys. i więcej mieszk.	45	29	27	143
Wykształcenie	Podstawowe	55	18	26	235
	Zasadnicze zawodowe	56	18	26	262
	Średnie	52	26	22	352
	Wyższe	47	31	22	211
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	49	30	21	99
	Średni personel, technicy	60	25	15	42
	Pracownicy adm.-biurowi	42	31	27	62
	Pracownicy usług	57	23	20	70
	Robotnicy wykwalifikowani	56	27	18	112
	Robotnicy niewykwalifik.	54	11	34	56
	Rolnicy	59	18	22	74
	Pracujący na własny rach.	56	17	26	55
Bierni zawodowo	Renciści	55	21	24	58
	Emeryci	52	14	34	216
	Uczniowie i studenci	51	35	14	70
	Bezrobotni	42	34	24	99
	Gospodynie domowe i inni	65	25	10	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	54	23	23	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	52	28	20	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	53	25	22	254
	prywatnym gosp. rolnym	59	20	21	67
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	59	22	19	178
	501-750	57	25	18	115
	751-1000	58	18	24	157
	1001-1500	49	25	26	159
	Powyżej 1500 zł	55	25	20	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	48	26	25	146
	Średnie	53	20	27	505
	Dobre	54	26	20	409
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	45	31	24	52
	Raz w tygodniu	53	20	27	461
	1-2 razy w miesiącu	52	23	25	137
	Kilka razy w roku	53	26	21	249
	W ogóle nie uczestniczy	55	27	18	160
Poglądy polityczne	Lewica	59	23	18	185
	Centrum	52	27	20	361
	Prawica	53	22	24	291
	Trudno powiedzieć	48	19	34	224

Tabela 3

		Czy likwidacja Funduszu Kościelnego i wprowadzenie możliwości przekazania 0,5% podatku dochodowego na rzecz wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego byłoby finansowo korzystne dla innych Kościołów i związków wyznaniowych czy też niekorzystne?			Liczba osób
		Korzystne finansowo	Niekorzystne finansowo	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		35	33	32	1059
Płeć	Mężczyźni	37	33	30	505
	Kobiety	34	32	34	554
Wiek	18-24 lata	44	40	16	127
	25-34	39	33	28	215
	35-44	36	34	30	178
	45-54	35	34	31	178
	55-64	33	32	36	181
	65 lat i więcej	27	25	48	180
Miejsce zamieszkania	Wieś	35	30	36	400
	Miasto do 20 tys.	38	33	29	133
	20-100 tys.	31	38	31	195
	101-500 tys.	42	30	28	189
	501 tys. i więcej mieszk.	33	36	32	143
Wykształcenie	Podstawowe	38	25	37	235
	Zasadnicze zawodowe	33	28	39	261
	Średnie	36	38	26	352
	Wyższe	35	39	26	211
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	40	38	22	99
	Średni personel, technicy	31	44	24	42
	Pracownicy adm.-biurowi	29	34	37	62
	Pracownicy usług	27	44	29	69
	Robotnicy wykwalifikowani	43	32	25	112
	Robotnicy niewykwalifik.	41	18	40	56
	Rolnicy	32	30	39	74
Pracujący na własny rach.	38	39	23	55	
Bierni zawodowo	Renciści	27	35	38	58
	Emeryci	28	24	48	216
	Uczniowie i studenci	52	35	14	70
	Bezrobotni	36	33	31	99
	Gospodynie domowe i inni	49	39	13	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	32	37	31	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	40	38	22	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	40	36	24	254
	prywatnym gosp. rolnym	32	29	39	67
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	38	33	30	178
	501-750	37	39	24	115
	751-1000	42	25	34	157
	1001-1500	30	34	36	159
	Powyżej 1500 zł	36	35	28	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	35	34	31	146
	Średnie	34	29	37	505
	Dobre	38	36	27	408
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	42	24	34	51
	Raz w tygodniu	34	30	35	461
	1-2 razy w miesiącu	29	37	34	137
	Kilka razy w roku	37	35	28	249
	W ogóle nie uczestniczy	39	34	27	160
Poglądy polityczne	Lewica	36	38	26	185
	Centrum	38	37	25	360
	Prawica	34	32	34	291
	Trudno powiedzieć	34	22	44	224